

Ομιλία του Μπάμπη Μισαηλίδη στην εκδήλωση-παρουσίαση του βιβλίου:

ΥΠΕΡΜΑΧΟΙ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

Το βιβλίο αυτό ασχολείται με δύο καθοριστικής σημασίας ζητήματα που αφορούν την τάξη των εργαζομένων: τα συνδικάτα και την αναγκαιότητα μιας ταξικά ανεξάρτητης πολιτικής οργάνωσης και την σχέση μεταξύ τους.

Το βιβλίο παρουσιάζει διδάγματα που οι κομμουνιστές έχουν αντλήσει από τη συμμετοχή τους στους εργατικούς και συνδικαλιστικούς αγώνες. Ξεκινώντας με ένα σχέδιο-απόφασης του Καρλ Μαρξ που υιοθετήθηκε το 1866 στο πρώτο συνέδριο της Διεθνούς Εργατικής Ένωσης, γνωστής ως Πρώτη Διεθνής, μέχρι τον Β.Ι.Λένιν και τους Μπολσεβίκους στις αρχές του 20ου αιώνα, τον Λεόν Τρότσκι και τον Φάρελ Ντομπς τη δεκαετία του 1930 και πιο πρόσφατα από την εμπειρία των κομμουνιστών-εργατών του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Από τη δεκαετία του 1990 έως σήμερα απολογητές της τάξης των εργοδοτών μιλούν για το τέλος των συνδικάτων, ότι τα συνδικάτα είναι ξεπερασμένα και αφορούν κάποιους γραφικούς τύπους που ζούνε σε μια άλλη εποχή. Οι απεργίες επίσης λένε είναι ξεπερασμένες μορφές διεκδίκησης και ότι σήμερα μπορούμε να προωθήσουμε τα συμφέροντά μας με μια συνεργασία και κατανόηση με την εργοδοσία για το καλό όλων των ενδιαφερομένων.

Η εικόνα αυτή αρκετά γρήγορα άρχισε να θριματίζεται ιδιαίτερα μετά από το 2008, τη χρονιά που ξέσπασε μια διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση που είχε τις ρίζες της στην επί δεκαετίες πτώση του μέσου ποσοστού του κέρδους των εργοδοτών. Πρόκειται για μια όλο και βαθύτερη κοινωνική, οικονομική και ηθική κρίση η οποία επιταχύνθηκε τα τελευταία δύο χρόνια με την πανδημία του κορονοϊού.

Η μόνη απάντηση των αφεντικών και των κυβερνήσεων που υπηρετούν τα συμφέροντά τους στην Ελλάδα και παγκοσμίως, είναι η περαιτέρω μείωση του βιοτικού μας επιπέδου, είναι οι επιθέσεις σε κοινωνικά δικαιώματα όπως η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και η εκπαίδευση. Η τάξη των εργοδοτών για να αυξήσουν τα κέρδη τους εφαρμόζουν μέτρα που ανατρέπουν ή υπονομεύουν περεταίρω βασικές κατακτήσεις των εργαζομένων που έχουμε κερδίσει με σκληρούς αγώνες, όπως το οκτάωρο, το δικαίωμα στη συλλογική διαπραγμάτευση και τη διεκδίκηση μιας συλλογικής σύμβασης, και το δικαίωμα στην οργάνωση και τη διεξαγωγή μιας απεργίας για την υπεράσπιση των συνθηκών εργασίας και ζωής μας.

Η τάξη των καπιταλιστών αντιμέτωπη με την κρίση του κεφαλαιοκρατικού συστήματός της, υποβαθμίζει και την εργασία και την φύση. Τη στιγμή που χιλιάδες εργαζόμενοι παραμένουν άνεργοι, οι εργοδότες εντατικοποιούν την εργασία λιγότερων εργαζομένων με όλο και μικρότερο μισθό. Όλο και περισσότεροι εργάτες σκοτώνονται ή τραυματίζονται δουλεύοντας σε όλο και πιο ανασφαλείς συνθήκες, με τελευταίο παράδειγμα τον τραυματισμό του εργαζόμενου στην COSCO. Την ίδια στιγμή αυξάνονται τα αεροπορικά δυστυχήματα, οι μαζικές τροφικές δηλητηριάσεις, η καταστροφή του εδάφους, του αέρα που αναπνέουμε και των υδάτων.

Ο εντεινόμενος ανταγωνισμός μεταξύ των καπιταλιστών για αγορές και κέρδοι οδηγεί και σε πολέμους όπως στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, στην Υεμένη, στη Συρία και σήμερα στην Ουκρανία. Οι ιμπεριαλιστές κυρίαρχοι στην Ουάσιγκτον και οι σύμμαχοί τους, μεταξύ των οποίων και η κυβέρνηση Μητσοτάκη, εκτός από την στρατιωτική ενίσχυση της Ουκρανίας έχουν εξαπολύσει έναν οικονομικό πόλεμο κατά των κυρίαρχων καπιταλιστών της Μόσχας

χρησιμοποιώντας ως πρόσχημα την βάνουση στρατιωτική εισβολή και καταπάτηση της εθνικής κυριαρχίας της Ουκρανίας από το καθεστώς του Πούτιν. Τα σκληρά μέτρα των κυρώσεων πλήττον πάνω από όλα τον εργαζόμενο λαό της Ρωσίας και ενδεχομένως να οδηγήσουν σε έναν ευρύτερο πόλεμο στην περιοχή και πιο πέρα.

Οι επιθέσεις του κεφαλαίου και των αστικών κυβερνήσεων ανέδειξαν και την κρίση που περνά το συνδικαλιστικό κίνημα διεθνώς. Έχουμε δει την τάση μιας δραστηκής μείωσης των μελών των συνδικάτων από τις Ηνωμένες Πολιτείες μέχρι την Αυστραλία και την Ιαπωνία, τη Γαλλία και Γερμανία, την Ιταλία και την Ελλάδα. Η πολιτική γραμμή πλεύσης που ακολουθεί η γραφειοκρατία των σωματείων επί δεκαετίες, οδηγεί στον έναν ή στον άλλο βαθμό στην ενσωμάτωση των συνδικάτων στο αστικό κράτος και στα αστικά πολιτικά κόμματα και τα έχει αποδυναμώσει. Είχε παγιωθεί η πρακτική όπου κάθε τόσα χρόνια η συνδικαλιστική ηγεσία διαπραγματεύονταν μια σύμβαση με την εργοδοσία ή την κυβέρνηση και τότε-τότε καλούσε και σε καμιά 24ωρη απεργία για την άσκηση πίεσης και μόνο. Η πρακτική αυτή της ταξικής συνεργασίας στάθηκε ανήμπορη να αντιμετωπίσει τις επιθέσεις που δεχόμαστε και οδήγησε το εργατικό κίνημα σε υποχώρηση. Τα αφεντικά μπροστά στον εντεινόμενο ανταγωνισμό για την κατάκτηση όλο και μεγαλύτερο κομμάτι της αγοράς και προσπαθώντας να αυξήσουν την κερδοφορία τους κρατούν μια αδιάλακτη στάση απέναντι στις διεκδικήσεις των εργαζομένων. Η κορυφαία συνδικαλιστική οργάνωση, η ΓΣΕΕ, δεν έχει πια ούτε καν το δικαίωμα να διαπραγματευτεί τον κατώτατο μισθό μας.

Παρά όμως αυτή την αποδυνάμωση τα συνδικάτα παραμένουν διεθνώς τα μαζικότερα θεσμικά όργανα της εργατικής τάξης έχοντας εκατομμύρια μέλη. «Αν είναι εγκληματικό να γυρίζει κανείς την πλάτη του στις μαζικές [συνδικαλιστικές] οργανώσεις ώστε να προωθεί σεκταριστικά μορφώματα» υποστηρίζει ο Τρότσκι, «δεν είναι λιγότερο εγκληματικό να ανέχεται παθητικά την υποταγή του επαναστατικού μαζικού κινήματος στον έλεγχο ανοιχτά αντιδραστικών ή συγκαλυμμένα συντηρητικών («προοδευτικών») γραφειοκρατικών κλικών».

Η εμπειρία ταξικής πάλης επί σχεδόν δύο αιώνες μας δείχνει ότι οι εργαζόμενοι αντιμετώπιζαν με τις όλο και πιο βάνουσες επιθέσεις των εργοδοτών στρέφονται προς την συνδικαλιστική οργάνωση στους εργασιακούς χώρους όπου δεν υπάρχει συνδικάτο ή ψάχνουν για να βρουν τρόπους για να χρησιμοποιήσουν τα υπάρχοντα σωματεία για να υπερασπίσουν τουλάχιστον τις κατακτήσεις τους. Όπως διαβάζουμε στο βιβλίο αυτό, αρχικά αυτό μπορεί να πάρει διάφορες μορφές: αντίσταση στο χώρο δουλειάς, όπως στις συνθήκες της πανδημίας του κορονοϊού, απεργίες και οργανωτικές εκστρατείες, πρωτοβουλίες ή επιτροπές αγώνα και αγώνες για να χρησιμοποιήσει η βάση την ισχύ των σωματείων για την προώθηση των συμφερόντων μας.

Τα τελευταία δύο σχεδόν χρόνια βλέπουμε ακριβώς αυτή την τάση διεθνώς: μια όλο και μεγαλύτερη διάθεση για αντίσταση στην επιτάχυνση του ρυθμού εργασίας σε ανασφαλείς συνθήκες, εναντίον της περιφρόνησης της αξιοπρέπειάς μας από τα αφεντικά και την αναγκαιότητα να αυξηθούν οι μισθοί μας αντιμετώπιζοντας με τις ληστρικές αυξήσεις των τιμών σε βασικά είδη. Τελευταίο παράδειγμα της αγωνιστικής αυτής διάθεσης στις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν η νίκη που σημείωσαν οι εργαζόμενοι στην Άμαζον της Νέας Υόρκης με την οργάνωση σωματείου αντιμετώπιζοντας με απάνθρωπες συνθήκες εργασίας. Και εδώ στην Ελλάδα έχουμε το παράδειγμα στην COSCO και στην e-FOOD.

Πως είναι δυνατό να οργανώσουμε τη μεγάλη πλειονότητα της εργατικής τάξης σε σωματεία και τι είδους συνδικάτα χρειαζόμαστε που να μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε ως εργαλεία ταξικής πάλης; Στο βιβλίο αυτό δεν υπάρχει μια συνταγή

αλλά μας προσφέρει ορισμένα καθοριστικής σημασίας χαρακτηριστικά ταξικά μαχητικών συνδικάτων:

1ο. Η εργατική δημοκρατία, ώστε τα μέλη του σωματείου να έχουν τη δυνατότητα να συζητήσουν διάφορες προτάσεις, να χαράξουν μια πορεία αγώνα και να διαμορφώσουν ένα σχέδιο δράσης.

2ο. Η σφυρηλάτηση της ενότητας, ξεπερνώντας τον κατακερματισμό που χαρακτηρίζει το συνδικαλιστικό κίνημα. Την οργάνωση σωματείων τα οποία έχουν στις γραμμές τους όλους τους εργαζόμενους σε μια συγκεκριμένη βιομηχανία σε ένα και μοναδικό βιομηχανικό συνδικάτο άσχετα από την ειδικότητα, το εάν είσαι με σύμβαση επ' αορίστου ή ορισμένου χρόνου, ή εάν είσαι «ενοικιαζόμενος» ή εποχιακός, και άσχετα από το φύλο ή το χρώμα του δέρματός σου ή εάν έχεις «χαρτιά» ή όχι.

3ο. Η ενεργή συμμετοχή και η ανάπτυξη της πρωτοβουλίας των μελών του σωματείου ως τον μόνο τρόπο για την προώθηση της αυτοπεποίθησης, της ταξικής συνείδησης και της ηγετικής ικανότητας τους.

4ο. Η ανάπτυξη ενός «πολιτισμού αλληλεγγύης». Η αλληλεγγύη προς σε άλλους εργαζόμενους που βρίσκονται σε αγώνα, η αλληλεγγύη με αγώνες όλων των καταπιεσμένων και εκμεταλλευόμενων, μέσα σε κάθε χώρα αλλά και σε όλο τον κόσμο για την προώθηση της κατανόησης ότι οι εργαζόμενοι είμαστε μια διεθνή τάξη με κοινά ταξικά συμφέροντα.

5ο. Οι εργατικοί και συνδικαλιστικοί αγώνες θα πρέπει να στηρίζονται στην ενεργή συμμετοχή και στην κινητοποίηση των μελών των σωματείων κι όχι σε έναν καλό δικηγόρο-εργατολόγο, ή να δίνεται το βάρος σε «τριμερείς συναντήσεις» στο Υπουργείο Εργασίας στο πλαίσιο του λεγόμενου «κοινωνικού διαλόγου» ή να στηριζόμαστε στην Επιθεώρηση Εργασίας.

Τα συνδικάτα οφείλουν να διατηρήσουν την πολιτική τους ανεξαρτησία από τα αφεντικά και από το αστικό κράτος και όλους τους θεσμούς του. Πρέπει να μπει τέλος για παράδειγμα στην προσφυγή στα αστικά δικαστήρια για το διορισμό διοικήσεων των συνδικάτων όπως ταιριάζει τη μια παράταξη ή την άλλη.

Τα συνδικάτα σήμερα ανά τον κόσμο διοικούνται όμως από μια γραφειοκρατία που μιλά και δρα στο όνομα μιας μικρής σχετικά μειοψηφίας συνδικαλιστικά οργανωμένων εργαζόμενων που βρίσκονται σχετικά σε καλύτερη οικονομική κατάσταση. Η ανεξαρτησία της εργατικής τάξης από το αστικό κράτος, γράφει ο Μπολσεβίκος επαναστάτης Λεόν Τρότσκι, δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί δίχως «μια πάλη για τη μετατροπή των συνδικάτων σε όργανα των ευρύτερων εκμεταλλευόμενων μαζών και όχι μιας εργατικής αριστοκρατίας». Τα συνδικάτα πρέπει να οργανώσουν και να υπερασπίσουν τα συμφέροντα των πιο χαμηλόμισθων εργαζόμενων, όπως γράφει ο Μαρξ, κι αυτό σήμερα σημαίνει τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, τις γυναίκες και τους νεότερης ηλικίας εργαζομένους.

Οι συγγραφείς του βιβλίου αντλούν διδάγματα από επαναστατικούς αγώνες οι οποίοι οδηγήθηκαν σε αιματηρές ήττες σε περιπτώσεις όπου οι εργαζόμενοι δεν κατάφεραν να οικοδομήσουν έγκαιρα ένα επαναστατικό εργατικό κόμμα. Αντλούν επίσης διδάγματα και από τις δύο νικηφόρες επαναστάσεις στον 20ο αιώνα όπου οι εργαζόμενοι είχαν μια επαναστατική ηγεσία: στην Ρωσία το 1917 με τους Μπολσεβίκους και το 1959 στην Κούβα με το Κίνημα της 26ης Ιούλη.

Ο Μαρξ τονίζει ότι τα συνδικάτα θα πρέπει να γίνουν «κέντρα οργάνωσης της εργατικής τάξης, με τον ευρύτερο στόχο της ολικής απελευθέρωσής της». Δίχως μια ανεξάρτητη

πολιτική οργάνωση όμως δεν είναι δυνατό να γίνει οποιοδήποτε βήμα προς την κατεύθυνση της επαναστατικής κινητοποίησης της εργατικής τάξης και όλων των ανθρώπων του μόχθου προς την ανατροπή της σκλαβιάς της μισθωτής εργασίας και του κεφαλαιοκρατικού συστήματος που οδηγεί την ανθρωπότητα σε καταστρεπτικές κοινωνικές κρίσεις και σε πολέμους.

Οι συγγραφείς του βιβλίου καταπιάνονται και με το ζήτημα της σχέσης ενός επαναστατικού εργατικού κόμματος με τα συνδικάτα. Ο τίτλος του βιβλίου «Υπέρμαχοι του Λαού» προέρχεται από μια φράση του Λένιν σε μια πολεμική του το 1902 εναντίον των λεγόμενων «οικονομιστών», οι οποίοι περιόριζαν τους αγώνες των εργατών στο οικονομικό πεδίο, δηλαδή, στην πάλη για αυξήσεις μισθών και καλύτερες συνθήκες εργασίας ενώ τάσσονταν κατά της πολιτικής καθοδήγησης ενός εργατικού κόμματος και υποτιμούσαν την σημασία της πολιτικής δράσης και συνείδησης της εργατικής τάξης.

Οι επαναστατικά σκεπτόμενοι εργάτες, τόνιζε ο Λένιν, βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των συνδικαλιστικών αγώνων για καλύτερες συνθήκες εργασίας και για αυξήσεις των μισθών, όμως για αυτούς η οικονομική πάλη είναι μια γέφυρα προς την πολιτική μάχη για την «ολική απελευθέρωση της εργατικής τάξης» από την μισθωτή σκλαβιά. Η πολιτική ταξική συνείδηση, επέμενε ο Λένιν, δεν προέρχεται αποκλειστικά μέσα από την κατανόηση της πάλης μεταξύ εργατών και εργοδοτών αλλά και την κατανόηση των σχέσεων ανάμεσα σε όλες τις τάξεις, το κράτος και την κυβέρνηση.

Τα συνδικάτα, εξηγεί ο Τρότσκι, δεν είναι αυτοσκοπός. Για τους επαναστατικά σκεπτόμενους εργάτες «δεν είναι παρά ένα μέσο στην πορεία προς την προλεταριακή επανάσταση». Θα πρέπει να τα μετατρέψουν «σε όργανα για την εκτόπιση του ίδιου του συστήματος της μισθωτής εργασίας και της κυριαρχίας του κεφαλαίου», όπως το θέτει ο Μαρξ.

Πάνω από όλα οι συγγραφείς του βιβλίου αυτού εξηγούν γιατί μόνο η νικηφόρα επαναστατική πάλη της εργατικής τάξης και όλων των συμμάχων της για την κατάκτηση της κρατικής πολιτικής εξουσίας μπορεί να θέσει τα θεμέλια ενός κόσμου που δεν βασίζεται στην εκμετάλλευση και την βίαιη καταστολή, τις φυλετικές και σεξιστικές διακρίσεις, δεν στηρίζεται στον αλληλοσπαρακτικό ανταγωνισμό αλλά στην αλληλεγγύη μεταξύ συνεργαζόμενων ελεύθερων παραγωγών, έναν κόσμο σοσιαλιστικό.